

Samen beslissen: tips voor uw zorg bij uw levenseinde

1

Denk nu al na over uw levenseinde

2

Praat over uw wensen met uw naasten

3

Leg uw wensen vast

4

Praat op tijd met uw dokter over uw wensen

5

Blijf in gesprek met uw dokter

6

Samen beslissen over uw levenseinde, uw wil telt

Samen beslissen: tips voor uw zorg bij uw levenseinde

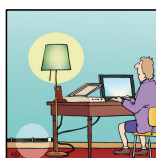
Denk nu al na over uw levenseinde

Het is belangrijk om op tijd over uw levenseinde na te denken. Ook als u nog niet ziek bent of een hoge leeftijd hebt bereikt. Denk na over welke behandelingen u wel én niet wilt ondergaan als u bijvoorbeeld ernstig ziek wordt of een ongeluk krijgt. Nu nadenken en praten over uw levenseinde helpt om in uw laatste levensfase de zorg te krijgen die bij u past.

Praat over uw wensen met uw naasten

Als u niet meer zelf kunt beslissen over uw behandeling, kunnen uw naasten (partner, volwassen kinderen of broer/zus) daar samen met uw dokter over beslissen. U kunt ook vragen of één van hen u vertegenwoordigt. Praat tijdig over uw wensen. Dit kan u ook aan het denken zetten over reanimeren, zinloos medisch handelen, orgaandonatie, e.d.

Leg uw wensen vast

Misschien kunt u tegen het einde van uw leven niet meer duidelijk maken wat u wilt. Schrijf daarom op welke zorg u in welke situatie wel én niet (meer) wilt. Zo weten uw naasten en uw dokter wat uw wensen zijn. U kunt ook gebruik maken van een standaard wilsverklaring (zie www.npvzorg.nl, www.nvve.nl en www.npcf.nl). Herzie uw verklaring als uw wensen veranderen.

Praat op tijd met uw dokter over uw wensen

Ga tijdig met uw dokter in gesprek over uw wensen en de mogelijkheden aan het einde van uw leven. Vraag een dubbel consult aan en vertel dat u over uw levenseinde wilt praten. Gesprekspunten kunnen zijn: wat voor u ondraaglijk lijden is, pijnbestrijding, wanneer wel en niet meer behandelen of reanimeren en hoe uw dokter over euthanasie denkt. Laat uw wensen vastleggen in uw dossier.

Blijf in gesprek met uw dokter

Uw wensen over het levenseinde kunnen veranderen, bijvoorbeeld omdat uw situatie is veranderd. Blijf daarom in gesprek met uw dokter. Als u pijn lijdt of als sprake is van psychisch lijden, kunt u met uw dokter bespreken hoe hij uw lijden kan verlichten. U kunt ook aangeven waar u bang voor bent, waar uw grens ligt en in hoeverre uw grens is bereikt.

Samen beslissen over uw levenseinde, uw wil telt

Uw dokter moet uw wensen over uw behandeling respecteren. Maar hij zal per situatie inschatten of hij een behandeling zinvol vindt of niet en of hij uw wensen (bijvoorbeeld euthanasieverzoek) wil en kan opvolgen. Bespreek uw wensen daarom tijdig zodat u weet wat u van elkaar kunt verwachten. Zo nodig kunt u in overleg op zoek gaan naar een andere dokter.

Patiëntenfederatie NPCF ontwikkelt samen met patiëntenorganisaties kaarten over 'Samen beslissen over uw behandeling'. Hiermee ondersteunen we patiënten om samen met hun dokter een behandeling te kiezen die bij hen past.